VASSILIS ALEXAKIS

TATA ŞI ALTE NUVELE

TRADUCERE | Ileana

Traducere: Ileana

Nu sunt leneş. Ca orice imigrant, a trebuit să muncesc ca să mi se ierte venirea în Franţa. Mi-a luat mult timp să învăţ limba. Limbile sunt stăpâne tare pretenţioase şi foarte geloase, chiar şi pe trecut. Nu vorbeam deloc despre Grecia în primele mele lucrări scrise în franceză: evitam să-mi aduc aminte pentru a fi mai uşor acceptat. Este adevărat că relaţia mea cu limba franceză a evoluat. Acum nu-mi mai face scene la întoarcere. Limba a sfârşit prin a se obişnui cu mine, aşa cum şi eu m-am obişnuit cu ea.

Totuşi, nu voi nega că uneori simt nevoia să lenevesc câte o zi în pat - sau câte două zile, foarte rar, trei. Nu stau degeaba mult timp; beau cafea, mă bucur de succes, fumez şi mă uit cum urcă fumul spre tavan. Nemişcarea şi fixarea tavanului îmi folosesc în muncă, îmi permit să mă gândesc liniştit la personaje, să mă apropii de ele, să le mângâi pe păr. În fine, aşa pot pretinde că muncesc chiar şi când nu fac nimic - dar aşa de asiduu, încât atunci când mă ridic din pat, sunt epuizat.

Încă din copilărie eram fascinat de pat. Mă plângeam de oboseală, numai să mi se dea voie să mă culc. Patul îmi oferea posibilitatea să mă dedic în întregime activităţilor mele preferate, lectura şi desenul. Citeam romane poliţiste, foiletoane şi desenam personaje diabolice şi ţigănci cu fuste viu colorate. Îmi amintesc că am desenat odată o blondă care mergea prin ploaie. Oare visam deja la Franţa? Sunt convins că aş fi citit şi mai mult dacă sănătatea mea ar fi fost mai şubredă. Am descoperit *La răscruce de vânturi* datorită operaţiei de apendicită. Dacă ar fi fost o intervenţie mai gravă, poate că aş fi citit *Mizerabilii* sau *Divina Comedie.*

Interesul meu pentru jocurile amoroase este datorat mai ales faptului că au loc în pat. Oare m-am îndrăgostit de patul meu? În orice caz, îmi iubesc perna. Mă face să mă gândesc la o figură căreia eu ar trebui să-i reinventez în fiecare noapte trăsăturile.

TATA

Citesc liniştit ziarul sub un copac, în pădurea Vincennes, când aud un glas de copil:

- Vii să ne jucăm cu mingea?

Era un băieţel de vreo şapte ani, cu părul blond, ondulat.

- Ştii, i-am răspuns, după o scurtă ezitare, nu prea am chef.

- Păcat, îmi răspunse.

Mi-a întors spatele şi a plecat încet, dând cu piciorul în minge. Propunerea lui m-a cam luat prin surprindere. Bietul de el, pare că se plictiseşte. Nu prea mai e niciun om în pădure la ora asta, nu mai văd pe nimeni prin jur, chiar pe nimeni. Băieţelul ar şosete multicolore, trei sferturi, până la genunchi.

Era pe înserate. Se simţea deja răcoarea nopţii. Reiau citirea ziarului, mă uit la pagina sportivă, nu este nimic despre fotbal. Citesc lista cu filmele noi, sar paginile despre economie, mă opresc la ultima: *Împuşcături pe bulevardul Voltaire.*

Aproape că am terminat de citit, când aud iar vocea:

- Mi-e foame.

Băieţelul stă la un metru de mine, cu piciorul stâng pe minge. Se uită în pământ. Are o figură frumoasă, cu trăsături regulate şi fine, cu gene lungi. Părul îi acoperă în întregime fruntea.

- Ar trebui să-ţi cauţi părinţii, zic.

Se uită în ochii mei. Brusc, izbucneşte în râs.

- Ce ai?

Râsul lui mă enervează. Strâng ziarul, mă ridic, îmi trag fermoarul gecii.

- Bine! Hai, pa!

Totuşi, nu-mi vine să plec. Nu-l pot lăsa acolo, singur-singurel. Dar unde-i sunt părinţii? Se va înnopta în curând.

- Nu te duci după părinţii tăi? Ai venit cu mama?

- Ba am venit cu tine, tată!

Mă uit la el preț de o clipă, neputând să scot vreun cuvânt. Nu mai râde. Mă fixează cu privirea, nevinovat. Îl întreb, străduindu-mă să vorbesc pe un ton blând:

- Mie îmi spui tu ”tata”?

Întrebarea nu pare să-l intereseze.

- Mergem? zice. Mi-e frig.

- Unde vrei să mergem, pentru Dumnezeu?

- Acasă.

Aproape că a țipat, ca și cum atitudinea mea îl enerva.

- Ascultă, micuțule, zic, un te enerva, altfel, mă supăr și eu. Aș vrea să te duc la părinții tăi, dar trebuie să-mi spui unde sunt. Nu-i așa că, la vârsta ta, nu ai venit de capul tău în pădure? Hai, spune-mi cu cine ai venit!

- Cu tine, tată!

Poate că este nebun? Poți să înnebunești la vârsta lui? Poate, este un joc? Dar ce fel de joc? S-a pierdut în pădure, explicația este simplă și a venit la mine pentru că nu mai era nimeni altcineva. De ce nu recunoaște? Dacă aș zări vreun paznic, aș putea să-l întreb pe el, dar nu e niciunul.

- Hai pe aici, îi spun. Poate că o să găsim pe cineva.

Merge în spatele meu, nu prea repede, îl aud fugind când și când. Mă gândesc la basme cu copii rătăciți care mi se povesteau odinioară, vedeau mereu o fereastră luminată în întunecime. Mă opresc:

- Cred că locuiești aproape. Ai venit singurel în pădure, nu?

Își ține mingea cu brațul stâng și în dreapta are o creangă de copac.

- Ei, răspunde!

- Mi-e frig, tată.

Cred că i-ar plăcea să-l iau în brațe. Îmi scot haina, i-o pun pe umeri. Îngenunchez în fața lui, ca să mă uit bine în ochi.

- Nu înțeleg de ce îmi spui ”tată”. Nu sunt tatăl tău. Am douăzeci și doi de ani. Nu pot fi tatăl unui băiat mare ca tine la douăzeci și doi de ani, pricepi?

Și mergem. Nu văd pe nimeni altcineva. Ce să mă fac cu puștiul acesta? Părinții lui trebuie că s-au întors acasă, poate că au anunțat deja poliția.

- Unde stai? Știi strada?

-Gabriel Moreau, spune, abia auzit.

Sper că știe ce spune. Gabriel Moreau pare numele unei străzi.

- Bine, perfect. Luăm un taxi.

Mergem, eu, în față, el, în spate. Cerul a mai păstrat ceva din lumina zilei, dar în pădure este aproape beznă. Mi se pare că aud mai înfundat decât adineauri zgomotele orașului. Poate că nu am luat-o pe unde trebuia? Nu, o să găsim drumul, poate luăm un taxi. Îmi închipui bucuria părinților, când o să ne vadă. Îmi vor da banii de taxi. În orice, caz, voi fi bucuros să scap de odrasla lor.

- Ajungem imediat, i-am spus.

Oare m-a auzit? Zăresc pe dreapta, între copaci, o mașină oprită, cu farurile stinse. Îmi imaginez o pereche făcând dragoste pe bancheta din spate. După cincizeci de metri ajung la șoseaua asfaltată.

- N-avem decât să așteptăm.

Se așează pe marginea trotuarului și începe să-și sugă degetul.

- Ai obosit?

Dă din cap că da. Privește pădurea care se întinde de cealaltă parte a șoselei. Ce-o să fac după ce mă întorc acasă? Mănânc o omletă și mă culc.

Dacă mă țin balamalele, revăd în pat cursul de literatură. Ascult radioul. O să fiu în patul meu. Și dacă nu e nimeni acasă la puști? O să mă duc la portar, apelez la poliție. Iată o mașină! Și e un taxi!

- O mașină! făcu, ridicându-se.

Fac semn şoferului, care nu se opreşte, are deja un client. Felinarele care se înşiră de-a lungul drumului se aprind, este câte unul din treizeci în treizeci de metri. Lumina lor cenuşie nu lasă să se vadă mare lucru. Micuţul rămâne în picioare, pândind un alt vehicul.

- Cum te cheamă?

Simt că se petrece ceva cu el, îi tremură buzele, uite-l cum se repede la mine în braţe, mingea se rostogoleşte pe pământ, mă strânge zdravăn în braţe, cred că plânge. Îl mângâi pe creştet.

- Nu vrei să-mi spui cum te cheamă?

- Dar ştii cum mă cheamă, tată!

Da, plânge. Un taxi! Ce bine, se opreşte. Iau mingea de jos, îl iau pe băieţel de mână, alergăm la maşină.

- Strada Gabriel Moreau, îi spun şoferului.

Dacă pretinde că nu o cunoaşte, că nu există? Dar şoferul nu spune nimic. Maşina porneşte, mă aşez mai confortabil. Băiatul a pus capul pe mânerul care desparte bancheta în două, a închis ochii. Ţin mingea pe genunchi. Mergem spre nord. După Saint-Mandé, o luăm spre periferie şi continuăm spre nord. Mă depărtez de casă, dar, asta este… arată ora douăzeci şi două la ceasornicul din bord.

Ieşim din periferie pe la Lilas, facem sensul giratoriu, intrăm înapoi în Paris. Micuţul s-a ridicat, acum se uită afară pe geam, l-aş întreba: ”Mă cunoşti?”, dar nu o fac. Facem la dreapta, încerc să citesc numele străzii… Este strada Gabriel Moreau?

- Unde este casa ta?

- Acolo, unde este sens interzis.

- Opriţi acolo, unde este sens interzis, îi spun şoferului.

- Am auzit, răspunse.

Era un bloc modern, un pic mai scund decât un bloc turn. Nu m-ar fi mirat să găsesc o maşină de poliţie în stradă, poliţişti, poate chiar un domn în pijama. Nu era nimeni la intrare.

- La ce etaj? fac eu.

- La cinci.

Dacă l-aş lăsa aici? Dacă ar urca singur? Nu mai am nimic de făcut aici, n-am chef să-i cunosc părinţii, să mai pierd timpul şi cu ei, să le spun ce s-a petrecut. Mi se pare că gluma se cam îngroşase, voiam să mă întorc la mine acasă. Sunt obosit, de parcă aş fi tras la jug. Am vaga impresie că sunt dus de nas. Mă feresc să privesc copilul. Nu-i suport prezenţa. I-aş suci bucuros mâna. Uşile glisante ale liftului se deschid.

- Hai, zic.

A intrat deja în cabină. Apăs pe butonul pentru etajul cinci. Mingea este tot la mine. Îmi bate inima tare.

Am ajuns. Micuţul aleargă la uşă, se ridică pe vârfuri ca să ajungă la sonerie.

O doamnă ne deschide. Este îmbrăcată într-o cămaşă de noapte violetă cu flori albe. Are părul ondulat, o figură simpatică. Arată cam de patruzeci de ani. Sărută băieţelul fără prea multe fasoane.

- Cred că ţi-e foame, făcu ea.

Nu pare să mă fi băgat în seamă. Dispare în apartament, urmată de cel mic, lăsând uşa deschisă.

Rămân acolo, zăresc un colţ de salon, o valiză veche, un covor alb. Aştept un pic, apoi, scoţând capul pe uşă, o chem:

- Vă rog, doamnă!

Iat-o.

- Doamnă, eu o să plec… Cred că aţi fi putut măcar să-mi mulţumiţi!

Ea pare mai degrabă amuzată.

- De ce să-ţi mulţumesc?

- Vă atrag atenţia că nu eram deloc obligat să vă aduc micuţul acasă! Am şi altele pe cap!

- Dar ce te-a apucat?

- Şi, pe urmă, nu v-am dat voie să mă tutuiţi! Ei bine, mi-a ajuns, la revedere!

Închid uşa. Chem liftul, aud uşa deschizându-se în spatele meu.

- Ascultă, te rog, încetează cu comedia asta! Îmi zise ea.

Mă întorc.

- Cu ce comedie, doamnă? Ce comedie?

- Nu ţipa. O să ne audă vecinii.

- Mă doare-n cot! V-am spus să nu mă mai tutuiţi, clar?

- Gata, Jean.

Se îndreaptă spre mine, clătinându-se, cu teamă.

- De unde ştiţi cum mă cheamă?

Este foarte aproape de mine acum. Ne uităm unul la celălalt. Sunt aproape sigur că nu ne-am mai întâlnit niciodată.

- Sigur că-l ştiu, Jean.

Poate că este vreo prietenă de-ale mamei, una pe care nu am mai văzut-o din copilărie? Mi-a venit o altă idee: dacă ea îşi lasă de obicei fiul în pădure şi se preface întotdeauna că-l recunoaşte pe cel care îl aduce acasă? De unde îmi ştie numele?

- Mai bine întrăm ca să stăm de vorbă, nu? zise.

Ce risc dacă merg cu ea? Nu va putea să mă împiedice să plec, sunt mai înalt cu un cap decât ea. Dar tare mi-ar mai plăcea să aflu de unde îmi ştie numele.

Întrăm în sufragerie. O bibliotecă ocupă jumătate de perete. Lângă ea, o canapea sau mai degrabă un pat acoperit cu un material portocaliu.

- Ia loc, zise.

O întreb, cât de calm pot:

- De ce mă tutuiți?

Am impresia că nu poartă nimic pe sub cămașa de noapte.

- Nu cred să-ți vorbit vreodată cu ”dumneavoastră”. Nici măcar când ne-am întâlnit.

- Sunteți sigură că ne-am mai întâlnit?

Începe să râdă, ca și puștiul, mai devreme, cu un râs profund care îi zgâlțâie tot corpul. Este, fără îndoială, nebună, iar fiu-său este și mai nebun. Se așează pe pat, se șterse la ochi cu dosul palmei.

- Da, sunt sigură! Absolut sigură!

Băiețelul întră în cameră.

- M-am săturat, mamă.

Remarc urme de sos de roșii pe bărbie.

- Mai întâi șterge-te la gură, apoi pune-ți pijamaua.

- Bine, mamă.

Pleacă. Nu s-a uitat o dată la mine.

- Sunteți dusă, complet dusă!

- Poți să mă tutuiești. După cincisprezece ani de căsătorie, cred că ne putem tutui.

Convorbirea noastră pare să o distreze. Reușește să-mi zâmbească.

- Suntem căsătoriți de cincisprezece ani! zic. E ceva vreme!

- Da, e ceva, într-adevăr.

- Și, în general, ne înțelegem bine?

- Așa și așa. Nu au fost niciodată scene violente între noi, dacă asta vrei să știi. Stai în pătrățica ta și eu într-a mea. Nu mai împărtășim aproape nimic.

Începe să-mi fie foame. Ce a mâncat cel mic? Ravioli? Ar putea să-mi dea şi mie, din moment ce pretinde că sunt bărbatu-său.

- Şi, de fapt, ce-mi reproşezi? fac.

- Că nu participi destul la viaţa de familie. Când ţi se întâmplă să te ocupi de Patrick, după cinci minute te enervezi. Urli la el că nu a închis bine robinetul, că şi-a lăsat jucăriile şir pe coridor, că nu se îmbracă destul de repede. Ţi-ar plăcea să fii lăsat în pace. Nu mâncăm aproape niciodată tustrei.

- Sper că nu avem decât un copil,

- Da.

Aprinde o ţigară, aruncă băţul de chibrit în scrumieră aşezată pe jos, pe covorul alb. Pare îngrijorată.

- Dacă mă căsătoresc, zisei, voi fi, probabil, aşa cum mă zugrăviţi. Dar, deocamdată, nu am nicio intenţie, n-am chef să fac copii, să fiu obligat să muncesc ca să trăiesc. Nu vreau să fiu robul nimănui. Nu mă grăbesc să îmbătrânesc. Mă simt bine în pielea mea, înţelegeţi?

- Bietul Jean!

De ce să o întreb de unde îmi cunoaşte numele, îmi va spune că este normal, din moment ce suntem căsătoriţi! A ales un prenume la întâmplare, şi a ghicit, asta e. Este cel mai banal prenume. Poate că bărbatu-său, tatăl copilului, se numeşte tot Jean. Pe un raft al bibliotecii, zăresc fotografia unui bărbat de vreo patruzeci-patruzeci şi cinci de ani, chel, fără barbă şi fără ochelari. Trebuie să fie el, soţul. Are o figură comună. O să semăn, oare, cu el, cândva? Se prea poate. Atunci voi începe să-mi pierd părul.

Îi este milă de mine. Nu îndrăznesc să-i spun că, dacă mă voi hotărî să mă-nsor, voi alege o fată de vârsta mea, nu o femeie de patruzeci de ani.

Mă ridic.

- Mi se pare că ne-am jucat destul, zic. Mă duc acasă.

Nu voi avea curajul să repet cursul astă-seară.

- Şi unde este casa asta?

- Locuiesc lângă Piața Italiei, într-o cameră închiriată… Nu departe de facultate…

A rămas așezată pe pat. Se uită atentă la mine.

- Cum se numește strada?

De ce mă întreabă așa ceva? Simt că-mi ard obrajii, ca și cum ar trebui să răspund la un examen.

- De ce mă întrebați asta?

- Așa… Nu-ți amintești?

Văd foarte clar în minte strada unde locuiesc, biserica din colț, cafeneaua La asul volanului, garajul… Sunt și copaci? Brusc, îmi aduc aminte de numele străzii:

- Strada Solferino!

- Locuiai pe strada Solferino când te-am cunoscut … era hârtie de împachetat pe pereți … Patul era minuscul…

- Tot acolo stau și acum, doamnă. Iată cheile.

Îi arăt legătura de chei. Mâna mi se mișcă foarte repede.

- Sunt cheile casei ăsteia.

- Unde este baia?

- Bietul Jean …

- Unde este baia?

Întrebarea mea o intrigă.

- Pe hol, prima ușă, zice ea, cu o voce slabă.

Mă reped pe hol. Deschid ușa. Caut pe bâjbâite întrerupătorul, îl găsesc.

Este o oglindă deasupra chiuvetei. Mă uit … este așa cum mă temeam: eu sunt cel din fotografie.

FATA DIN IANINA

Un nor de fum s-a așezat deasupra mesei de ping-pong. Stau la biroul meu, de la celălalt capăt al camerei. Acum nu mai fumez. Pe masa de tenis văd o rolă de hârtie igienică, cam consumată, o paletă, aparatul de fotografiat al Linei și o cutie de plastic pe care trebuie s-o dau înapoi mamei lui Grigoris. Acum câteva zile, mi-a adus în cutie supă de năut. Mă întreb unde o fi cealaltă paletă. Și nu văd nici mingea. Am jucat ping-pong aseară cu Vasso, am făcut meci egal. Lina a venit mai târziu, pe la miezul nopții, a dormit aici azi-noapte, nu a plecat de mult timp.

Ascult *Turcul în Italia*, o operă comică de Rossini. Turcul se îndrăgostește de o italiancă, măritată, și vrea să o cumpere. Ea îi explică faptul că acest gen de înțelegere nu se mai practică în Italia. În realitate, nu eram foarte atent la operă. Mintea îmi era aiurea. Am impresia că norul se îndreaptă către ușa-fereastră care este deschisă. E mai degrabă răcoare, dar nu am curaj să mă ridic s-o închid. Lina va trece desigur prin curentul acela ca să-și ia aparatul.

De obicei, ar trebui să-mi pregătesc acum emisiunea de la televizor - îl voi avea invitat pe ministrul marinei comerciale - sau să-mi scriu cronica pentru *Investitorul*. Cuvintele pe care le schițez mă iau prin surprindere, pentru că nu obișnuiesc să-mi notez faptele și gesturile. Scriu cu creionul, ceea ce este și mai uimitor: de mult timp îmi compun textele la calculator. Poate că am ales creionul tocmai pentru că nu acord nicio importanță acestui text, pentru că prevăd că-l voi abandona repede și că-l voi arunca la gunoi după ce voi fi rupt hârtia. O bucățică de hârtie va cădea pe jos. Când mă voi apleca s-o iau, o să bată cineva la ușă: cred că Stavrula, tânăra care nu a venit ieri la întâlnire și care crede că este fiica mea.

M-a sunat acum o săptămână, la ziar, mărturisindu-mi că de ani de zile mă urmărește, că s-a uitat la emisiunile mele, că citește ce scriu. ”Vă

înşelaţi, domnişoară", i-am răspuns când a insistat să ne întâlnim. "Doar n-o să veniţi de la Ianina ca să-mi spuneţi acelaşi lucru. " Şi, totuşi, la Ianina am cunoscut-o pe maică-sa, când îmi satisfăceam serviciul militar, aveam douăzeci şi doi de ani, ea are nouăsprezece. "Vă deranjează dacă bem o cafea împreună?" Am cedat, la sfârşit. I-am dat întâlnire ieri dimineaţă, la unsprezece, într-o cafenea de la Colonaki.

L-am adus pe Odysseas cu mine, nu pentru că aş fi crezut că aveam nevoie de un martor, ci, pur şi simplu, pentru a evita ca discuţia să alunece spre ceva patetic. Mi s-a părut că era tovarăşul ideal, poate datorită profesiei sale, comedian. Am ajuns cu mult înaintea ei la cafenea. Era un local foarte aglomerat, mai ales sâmbăta dimineaţa. Ne-am aşezat la capătul terasei, aproape de chioşcul de ziare şi de cabina telefonică. O blondă minionă şi grăsuţă a luat loc în dreapta, citea *Marile speranţe*, apoi, la stânga s-a aşezat o pereche în vârstă. Femeia era machiată strident. Îşi făcea vânt cu un evantai, deşi nu era cald. Soţul citea o pagină scoasă din acelaşi ziar. La zece minute după ce am venit noi, terasa era plină.

- Închipuie-ţi că este leită maică-sa şi că tu te îndrăgosteşti de ea! zise Odysseas. Cum o cheamă?

Numele de Stavrula i s-a părut cam provincial, demodat. Am zis că nici mie nu-mi plăcea. Mi-a cerut s-o descriu, ca să poată să-i pândească apariţia.

- Este micuţă, slabă, brunetă, cu părul lung … Aşa mi-a spus la telefon. Şi maică-sa era mică şi brunetă, dar nu era slabă deloc.

O tânără brunetă cu părul lung, dar foarte înaltă, a trecut pe lângă masa noastră şi pe lângă cea a bătrânului cuplu. Nu căuta pe nimeni. A intrat doar în cafenea.

La unsprezece fix, am fost cuprins de o oarecare agitaţie, care îmi amintea de emoţiile care mă copleşeau când o aşteptam pe mama Stavrulei. Am iubit-o. Nu am iubit nicio altă femeie ca pe Maria, nici măcar pe Vagelio, cu care m-am însurat. Cred că prima suferinţă din dragoste ne micşorează pentru totdeauna capacitatea de a iubi. Era mai mare decât mine cu vreo zece ani. Avea deja fire cărunte. Mă iubea, dar nu din cale-afară. Era chinuită de amintirea unei iubiri de tinereţe. Îmi amintesc şi acum ce singur mă simţeam în pat cu ea.

- Sigur te va recunoaşte, cred că te-a văzut la televizor, a spus Odysseas. Este studentă?

- Da , la Litere.

M-a bătut pe umăr.

- Sunt sigur că vrea să fie ziaristă.

Maria era profesoară de istorie şi de geografie la liceul din Ianina. Ne întâlneam într-un apartament de la subsol, care aparţinea părinţilor ei. Era zugrăvit portocaliu. Îmi amintesc de umezeala din aer. Se auzeau zgomote şi muzică de la barul de deasupra. Acolo mi-a spus că voia să mă părăsească. Luase hotărârea cu mult înainte ca eu să-mi termin treaba şi să mă întorc la Atena.

Ultimele săptămâni petrecute la Ianina sunt cele mai grele pe care le-am trăit. Ore întregi, nopţi întregi mă târam prin piaţă, în faţa casei părinţilor ei, unde locuia. Într-o dimineaţă, devreme, crezând desigur că am plecat, a ieşit pe balcon şi a dat pâine la porumbei. Cum m-a zărit, a intrat în casă, închizând uşa-fereastră. Mi s-a părut că mă spiona prin jaluzele. Am adunat firmiturile de pâine, le-am făcut cocoloş şi l-am înghiţit. Am uitat numele pieţei.

- De unde ştie fata că ai avut o legătură cu maică-sa?

- Din scrisorile mele … Le-a găsit, scrisorile pe care le trimiteam Mariei de la Atena. Am avut naivitatea să cred că ele ar fi putut-o face să se răzgândească. Îi scriam în fiecare zi.

- Cred că Stavrula a citit aceste scrisori ca şi cum i-ar fi fost adresate ei… Scriai bine, pe atunci?

Aş citi cu plăcere acele scrisori. Mi se pare că aveam un oarecare talent, aveam, de altfel, impresia că mă voi consacra literaturii. Dar solicitanta meserie de jurnalist nu mi-a mai permis s-o fac. Nu am mai crezut, deci, că vorbele fac minuni. Ziaristica mi-a risipit iluziile.

Bătrânul şi partenera sa tăceau. El terminase de citit, ea nu-şi mai făcea vânt cu evantaiul. Se uitau în jur, ca şi noi. Alţi oameni aşteptau în picioare, chemând chelnerii. Multe fete treceau de mai multe ori, eleve la o

şcoală de actorie din apropiere, studente. Cele mai multe erau brunete. Mă ridicam adesea din fotoliu ca să văd mai bine, chiar i-am făcut semn unei fete care avea un rucsac în spate. Nu m-a băgat în seamă.

- Potolește-te, făcu Odysseas. Cel puțin, ești sigur că nu e fiică-ta?

- Taică-su este subofițer, cred. Maria a rămas însărcinată mult după ce plecasem eu la Atena. Prima dată când mi-a scris, mă anunța că era gravidă și îmi cerea să ne căsătorim. Voia să păstreze copilul, în ciuda voinței tatălui ei, care nu mai voia nici să-i vorbească, cred că nu-i convenea situația. A preferat să le spună părinților că eu eram tatăl, pentru că mă cunoșteau.

Trebuie să fi pus scrisoarea la un loc cu cea pe care Maria mi-o trimisese când aia mică avea vreo cinci-șase ani. Nu se căsătorise. Am aflat de la Stavrula că se măritase cu un antreprenor și că avea doi copii cu el.

- Poate că ea nu i-a convenit subofițerului. Cred că a luat-o la sănătoasa când a auzit că este însărcinată.

- La asta nu mă gândisem, am recunoscut.

Conversația începea să mă plictisească - și acum simt același lucru, când o evoc. Îmi aduce aminte de locuri pe care nu am nici un chef să le revăd. ”Cred că Maria este trecută de cincizeci de ani.”

- Nu știu dacă am făcut bine că am chemat-o pe aia mică.

- I-ai spus de subofițer?

- Firește ... Am impresia că nu i-ar prea plăcea să aibă drept tată un subofițer.

Odysseas a izbucnit în hohote.

- De ce spui asta? Poate că a ajuns general!

Am râs și eu. Bătrânul i-a împins foile de ziar nevestei sale.

- Citește, i-a spus, cu o figură scârbită.

Articolul era despre ocuparea șoselelor naționale de către țăranii furioși. Evident, bărbatul nu era de acord cu acea mișcare.

- Nu am ochelarii la mine, făcu nevastă-sa.

Au tăcut iar. Blonda a mai întors o pagină. Scria câte ceva, din când în când, pe marginea cărţii. Purta ochelari cu lentile groase. ”Este genul de fată care nu rămâne în amintirea bărbaţilor”, mi-a trecut prin minte.

- Este remarcabil, nu vi se pare? i-am spus eu.

Ea a aprobat dând in cap. Într-un interviu pe care îl dădusem programului doi, declarasem că Dickens era autorul meu preferat.

- Iat-o, strigă Odysseas, ridicându-se brusc.

Pe marginea trotuarului trecea o fată care semăna perfect cu portretul Stavrulei. Avea în spate un rucsac mare. Se uita la clienţii de la mese. Am fost dezamăgit, nu era nici măcar un pic atrăgătoare.

- Stavrula! a chemat-o Odysseas.

Nu l-a auzit.

-Stavrula! a strigat el din nou.

Odysseas era într-o dispoziţie de zile mari. Ghicea, desigur, că va avea loc o scenă neobișnuită, care îi va da ocazia de a se folosi de calităţile sale de improvizaţie. S-a strecurat rapid printre mese și a luat-o pe fată de mână.

- Veniţi de la Ianina, nu? zise, destul de tare, ca să-l audă toți.

Ea s-a înroșit toată.

- Nu, nu știu unde este, a bolborosit.

- Și nu vă numiţi nici Stavrula! a conchis Odysseas pe un ton triumfător.

Am căutat cele două scrisori de la Maria. Am deschis toate vechile mele clasoare pe masa de ping-pong, dar nu erau acolo. Nu cred că le-am aruncat, totuși: credeam că Maria era în stare să le spună părinţilor ei că era copilul meu. ”O să-i trimit o copie Stavrulei, când o să le găsesc.”, mă

gândeam. Mi-am amintit de tatăl Mariei, un bărbat cu faţa pătrată, cu părul alb tuns perie, cu mâini aspre. Le teroriza pe amândouă, şi pe nevastă-sa, şi pe fiică-sa. Nu mi-o amintesc deloc pe mama Mariei.

M-au vizitat Lina, care şi-a luat aparatul de fotografiat, şi Grigoris, care a recuperat cutia de plastic a mamei sale. Voia să joace ping-pong, dar nu am reuşit să găsim o a doua paletă. Mingea era sub aspirator. Am mâncat cu Grigoris la restaurant, apoi am dormit o oră.

M-am străduit să mă gândesc şi la manifestaţiile agricultorilor, fiindcă voiam să abordez subiectul în cronica mea, dar nu compuneam decât propoziţii neterminate, care nu se legau. Firește că mă opun ocupării şoselelor, fapt care afectează toate activităţile economice. Totuşi, nicio clipă nu m-am aşezat în faţa calculatorului. Mi-am ascuţit cu grijă creionul.

Nu era decât patru după-amiază şi aproape că se întunecase. Nu-mi plac zilele astea de noiembrie, care se fac din ce în ce mai mici.

- Ar trebui să suni la aeroport, spuse Odysseas. Sigur are avionul întârziere.

Era unsprezece şi jumătate. Era coadă în faţa cabinei telefonice, m-am dus la baie ca să telefonez. În cafenea, am dat peste Minas, care îşi agita clopoţelul. Era un clopoţel cu mâner, ca cele de la tribunal.

- Ce mai faci, Minas?

- Nu prea grozav, răspunse el, strâmbându-se. Alerg cât e ziulica de lungă. Altădată, pe aceiaşi bani, munceam numai cinci ore. Acum, trebuie să lucrez zece!

Era deghizat, ca de obicei, în grec antic. Două platoşe strălucitoare de aluminiu erau agăţate de gâtul lui, îi apărau spatele şi pieptul. Coapsele şi gambele erau învelite în apărători, tot din aluminiu. Avea pe cap, un fel de cască dintr-un bidon de ulei de măsline rotunjit din ciocan. Lipise pe el pene şi panglici multicolore. Sub acest fel de armură, purta o cămaşă militară şi pantaloni roşii, slinoşi. Picioarele îi erau goale. Avea un inel pe degetul mare de la un picior.

- Tu nu-mi dai nimic, ei? făcu.

A început să scuture clopoţelul, privindu-mă sfidător. Ăsta era sistemul lui: suna din clopoţel până îi dădeai bani.

- Ce mai face fiul tău?

O umbră de blândeţe îi apăru pe chip.

- A luat la Stomatologie! A fost între primii zece!

Avionul aterizase la opt şi douăzeci. Niciun alt zbor de la Atena la Ianina nu mai era programat până seara.

- Cred că s-a plimbat, aşteptând să se facă ora de întâlnire şi s-a rătăcit, zise Odysseas.

Eu, însă, mă gândeam că blocarea şoselelor mărise fluxul de călători cu avionul şi că nu mai găsise loc.

- Sper că va avea aceeaşi idee ca şi tine şi va veni cu o prietenă! O să fim martori la sosirea a două tipe super!

Tot nu pricep de ce povestesc totul aşa de amănunţit. Sunt aşa de serios, de parcă aş povesti un eveniment important. Or, nu s-a petrecut nimic. Am impresia că mă folosesc de povestea asta tocmai ca să văd dacă sunt în stare să scriu un text mai personal decât ce scriu eu de obicei. După câteva momente, apare Antigona. A venit cu motocicleta, pe care a parcat-o lângă cabina telefonică. Odysseas s-a ridicat şi atunci. A venit direct la masa noastră, fără să se uite în jur. Apariţia ei a provocat emoţie la terasa cafenelei, pentru că este foarte cunoscută - este gazda unui joc educativ la televizor - şi foarte frumoasă.

- Aşteptaţi pe cineva?

La masa noastră mai era un scaun liber.

- Ia loc, i-am spus.

- N-o să ghiceşti în veci pe cine aşteptăm! făcu Odysseas.

Dar nici nu i-a lăsat timp de gândire.

- Pe fiică-sa!

- Credeam că nu ai copii, zise ea.

- Tocmai a moştenit o fată care stă la Ianina, îţi dai seama?

A zâmbit.

- Adevărat?

A trebuit să iau de la capăt istoria cu Maria, Stavrula şi subofiţerul. O iubeam mult pe Maria, voiam să mă căsătoresc cu ea, chiar dacă rămăsese gravidă cu altul. Dar ceea ce m-a oprit, în cele din urmă, a fost amintirea singurătăţii mele. I-am trimis o scrisoare cam seacă. M-am căsătorit cu Vagelio în anul următor.

Antigona mă asculta cu ochii mari. Era fascinată, de parcă îi spuneam o poveste. Când vorbeam, Odysseas s-a luat la ceartă cu un chelner, care nu venise nici atunci să ne ia comanda şi perechea în vârstă a plecat.

- Fabulos, a spus Antigona. Pot să rămân? Vreau să o văd pe micuţă. Pariez că e leită maică-sa.

- I-am spus acelaşi lucru, îşi aminti Odysseas. Am prevestit chiar că se va îndrăgosti de Stavrula și așa vom avea o dramă.

- Eroare! îl corectă Antigona. Nu se va îndrăgosti, dar va face totul ca să o seducă!

S-a întors către mine şi a adăugat, ritos:

- O să ai pretenţia ca micuţa să-ţi redea afecţiunea de care te-a lipsit maică-sa.

Ne dădeam în spectacol. Ospătarul a adus, în cele din urmă, comanda. Luasem o bere la sfert. Era trecut de douăsprezece.

- Aș vrea să schimbăm subiectul, spusei.

Obiecția mea a descurajat-o pentru moment pe Antigona, care nu a întârziat, însă, să-l repună pe tapet:

- Vreau să-ți pun doar o întrebare: i-ai vorbit de divorțul și de copiii tăi?

- Desigur… A fost încântată să audă că mai am copii… este normal, îi consideră frații ei vitregi.

Mă tot uitam la fetele care treceau, dar distrat, ca și cum m-aș fu împăcat cu ideea că Stavrula nu va mai veni. Telefonul din cabină a sunat. Nu era nimeni înăuntru, nici lângă. Vânzătorul de ziare a ieșit din chioșc, am crezut că era pentru el, dar el s-a mulțumit să se uite la cabină. Eram tentat să răspund, atât de rău mă enerva soneria, dar s-a oprit. Aparent, nici Odysseas, nici Antigona nu o auziseră.

- Este o poveste bună pentru un film, a conchis Antigona. Și știți cine ar trebui să joace rolul Stavrulei? Fata mea!

- Fata ta? făcu Odysseas, neîncrezător.

- Da, de ce?

Am simțit că se supăra. Am vorbit puțin despre copiii noștri. Le-am dezvăluit problemele mele: cel mai mic risca să rămână repetent, fratele lui, care se descurcă destul de bine la liceu, s-a înscris în UTC.

- Zice să sunt reacționar! Era să-l pocnesc, mai zilele trecute!

Antigona i-a propus lui Odysseas să meargă la el acasă. Mi-a spus încă o dată să scriu acel foileton.

- Firește, mama nu i-a spus fetei nimic despre nașterea ei.

- Doar i-a interzis să pună întrebări. Singura dată când fata a îndrăznit să abordeze subiectul, a pocnit-o tatăl vitreg.

- Sigur o urăște pe maică-sa… trebuie să ții seama de asta, dacă te hotărăști să scrii un scenariu.

Ne ridicasem deja.

- Mai este o posibilitate, despre care nu am discutat, a spus Odysseas, ca fata să semene cu taică-su.

Am regăsit cele două scrisori de la Maria, le ascunsesem într-o enciclopedie a războaielor balcanice, pe care o citisem în studenţie. Am parcurs-o repede pe prima. A doua m-a lăsat paf: Maria îmi scrie că fata, care avea atunci şase ani şi jumătate, este blondă. O lăuda mult pe fată, dar adăuga şi că avea probleme cu ochii. Figura fetei care stătea la mai puţin de un metru de mine la cafenea mi-a venit în minte. ”Sigur era ea.” Am încercat să mă conving că mă înşelam, dar ştiam că nu era aşa. Citea *Marile speranţe* poate pentru că mă auzise vorbind despre Dickens la televizor. Cred că mi-a trimis o falsă descriere a chipului său pentru a se putea apropia de mine fără a fi recunoscută. ”Cred că a fost dezamăgită.”, mă gândeam eu. M-am gândit chiar că plângea în avion, la întoarcerea la Ianina.

Căutând scrisoarea Mariei în bibliotecă, am dat peste a doua paletă de tenis: Vasso o strecurase, Dumnezeu ştie de ce, între două cărţi.

CALUL DE JUCĂRIE

Nu ştiu dacă m-am îndrăgostit de Despina. Am venit cu ea aseară în maşină, fusesem împreună la Psychiko, în nordul Atenei, la nişte prieteni de ai ei care dăduseră o petrecere. Era două noaptea. Nu a căutat un loc de parcare, a lăsat maşina în mijlocul străzii, în faţa porţii mele, fără să oprească motorul. Ghicisem că voia ca seara să continue, dar nu şi că voia să fie singură. Aproape că nu ne spusesem nimic pe drum. Băuse cam mult la petrecere.

- Eu vreau să beau ceva. Ai obosit?

Avea un ton iritat. Se uita drept în faţă. Mâna ei era gata să iasă prima.

- Da.

- Foarte bine, te sun mâine.

Am pupat-o pe obraz. Am aşteptat să dispară maşina. S-a topit repede, pentru că strada Anangnostopulu face un cot puţin mai înainte. Asfaltul lucea, dar nu mai ploua.

Când am deschis uşa blocului, am simţit o durere vie în genunchi, ca şi cum aş fi căzut sub o povară teribilă şi m-am gândit că, poate, mă îndrăgostisem.

Apartamentul meu este la parter, pe cealaltă parte a străzii, dă înspre o grădiniţă. Iniţial, avea două camere, pe care l-am unit, dărâmând zidul de la mijloc. Am mai dărâmat şi jumătate din peretele de la bucătărie. Am cărat molozul, dar nu am avut timp să astup toate găurile, nici să tencuiesc din nou în bucătărie. Apartamentul meu parcă făcuse războiul.

Nu avusesem timp nici măcar să aranjez cutiile care erau pline cu rolele filmului meu. Îndes rufele murdare sub pat şi pe o valiză pe jos. Dimineţile, sunt ocupat cu lansarea filmului şi după-amiezile sunt la spital, s-o îngrijesc pe mama. Despina a venit de câteva ori după mine la spital.

M-am aşezat pe pat ca să fumez o ultimă ţigară. Dezordinea nici nu mă încânta, dar nici nu mă deranja. M-am întrebat dacă îmi plăcea apartamentul, fără să pot răspunde. Brusc, am zărit picioarele unui cal în spatele valizei. Era culcat pe o parte. M-am apropiat de el şi l-am mângâiat

încet pe burtă: degetele mi s-au umplut de rugină. Ere un cal vechi, de jucărie, pe care l-am găsit într-o dimineaţă, venind de la Despina, pe trotuar, lângă lada de gunoi. Corpul lui, din tablă, este gol pe dinăuntru. Picioarele sunt de lemn. Sunt fixate cu două ţevi metalice, în formă de corn. Rugina nu a mai lăsat decât mici urme de vopsea: cred că avea corpul alb, cu pete negre, iar şaua era roşie. Aş vrea să-l curăţ şi să-l vopsesc. L-am pus pe picioare şi i-am dat o palmă pe crupă, ca să se pună în mişcare. Sunt nişte mici obiecte înăuntrul lui şi ele se mişcă atunci când se balansează. Cred că un copil le-a băgat acolo, prin gaura lăsată de coada acum dispărută a calului. Este o găurică minusculă. Mi-ar plăcea să văd acele obiecte.

Cât m-am uitat la cal, nu m-am gândit deloc la Despina. ”Deci nu cred că m-am îndrăgostit.”, m-am gândit. Era trei fără douăzeci. M-am culcat şi am stins lumina. Imediat, nu m-am mai simţit la fel de bine. Mi-am închipuit-o într-un bar, înconjurată de bărbaţi. Bea whisky Bell´s, cu multă gheaţă. Simt că mi se face greaţă. Eram sigur că voi dormi prost şi că mă voi trezi cu capul greu. ”Văd eu mâine dacă sunt îndrăgostit.”, mi-am zis.

M-am trezit în formă şi nu prea devreme: era nouă. Am băut cafeaua pe terasă. Ploaia din ajun făcea să strălucească frunzele copacilor. Cerul - nu pot zări decât un colţ de cer, pentru că sunt înconjurat de alte blocuri - era senin. La nouă şi jumătate, am început să dau telefoane, l-am sunat pe graficianul care trebuie să facă macheta pentru afişul filmului, dar nu venise încă la birou; l-am sunat şi pe distribuitor pentru a afla care cinematografe îmi erau rezervate, mi-a zis de vreo patru, nu foarte cunoscute.

- Ştii bine că acum filmele greceşti nu prea au succes, mi-a spus. Proprietarii cinematografelor nu le vor.

L-am rugat pe un prieten ziarist să facă tot posibilul pentru a avea o reducere la publicitate în ziarul lui, l-am sunat din nou pe grafician, am stabilit să ne întâlnim a doua zi dimineaţa. am vorbit şi cu fotograful care trebuie să facă pozele pentru presă. Mi-a precizat că va folosi negativul filmului pentru a scoate poze alb-negru. Îi datorez deja douăzeci şi şapte de drahme. Sunt dator zece milioane pentru realizarea acestui film, al cărui principal producător este Centrul Elen pentru Cinematografie. M-am gândit să-l sun şi pe vicepreşedintele Centrului pentru a cere un avans din veniturile provenite din promovare, dar mi s-a părut că mă sfătuia să mă

adresez lui Costas, distribuitorul. ”Trebuie să-l văd pe Costas, m-am gândit, mai întâi, ca să încerc să-l conving să-mi dea nişte cinematografe mai bune.”

Biroul lui mi s-a părut a fi extrem de departe. Puteam eu, oare, să merg atâta? Mi-am dat seama brusc că eram obosit şi prost dispus. ”Oare pentru că mi-a dat nişte săli aşa de neînsemnate?” M-am ridicat de la masa de lucru şi am început să mă plimb prin apartament. Căluţul nu se mişca deloc. Nu l-am atins. Ochii lui, două puncte negre, cu un fel de accente circumflexe deasupra, aveau un aer duşmănos. M-am uitat sub telefon. ”N-o să se scoale înainte de ora unsprezece.” Aveam tot timpul să mai dau nişte telefoane, dar am preferat să nu ţin linia ocupată. Oricum, nu mai aveam curaj să vorbesc despre film. Mi se părea că spusesem tot.

Mi-am mai făcut o cafea, pe urmă m-am lungit pe canapea şi am încercat să triez bucăţile de film pe care le recuperasem la montaj. Le puneam în dreptul uşii-fereastră ca să profit de lumina zilei. Vedeam din ce în ce mai prost. M-am gândit că începea să se înnoreze. Şi nici nu mă mai puteam concentra. Telefonul nu suna şi eram cu ochii pe el ca pe butelie. La unsprezece fără cinci a sunat, în sfârşit. Era o verişoară care m-a întrebat ce mai face mama. M-am cam enervat, fiindcă vorbea foarte rar. Am încheiat destul de brusc convorbirea şi m-am aşezat din nou pe canapea.

Mă simţeam cuprins de o moleşeală. M-am uitat pe jos. Podeaua are două culori: maro şi verde brotac, separate de un şănţuleţ unde se afla zidul demolat. ”Parcă sun culorile unui drapel trist.” Oare să fie de vină pentru tristeţea mea tăcerea Despinei sau munca asiduă din ultimele luni, mai întâi, pentru a realiza acest film, apoi, pentru a renova apartamentul? Mi-am amintit cum i-am ajutat pe muncitori să care molozul la camion. Mă cam îndoiesc că sentimentele mele sunt sincere, dar asta nu m-a ţinut mult, deoarece, la unsprezece, m-a sunat Despina. Am fost, firește, foarte fericit să-i aud vocea.

- Eşti supărat pe mine pentru aseară? m-a întrebat. Nu m-am culcat târziu, am băut doar un pahar.

Era cât pe ce să-i mărturisesc dragostea. Dar amintirea mâinii sale stând deasupra schimbătorului de viteză m-a oprit.

- Nu, nu am nimic împotriva ta, doar că sunt cam obosit.

- Recunoaşte că ai făcut totul ca să mă enervezi în timpul petrecerii.

Da, o bună parte a serii vorbisem cu o actriță.

- Să lăsăm subiectul, am zis.

Mi-a promis că trece pe la mine la nouă seara.

Am mers până la biroul lui Costas în foarte scurt timp. Am cumpărat pe drum o pâine cu susan, am terminat-o în lift.

- Am impresia că ți-ai cam bătut joc de mine, i-am zis, pe un ton mai degrabă glumeț.

Studia intrările înregistrate în ajun de la sălile pe care le conduce.

- Puștiul este salvarea noastră, făcu.

Singurul film cu priză la public este o producţie americană care prezintă peripeţiile unui copil. Prin uşa întredeschisă, mă uitam la secretara lui, o blondă frumoasă. Am auzit cealaltă uşă deschizându-se în spatele meu.

- Când va fi programat *Monstrul din lac*?

Era un bărbat între două vârste, scund, chel, cu o cămaşă în carouri.

- Cât timp merge bine puștiul, îl păstrăm, a decretat Costas.

Am aruncat o privire pe foaia de hârtie la care se uita şi el: două filme americane nu aveau decât şaizeci şi cinci, respectiv, o sută una intrări.

- De ce menţii aceste filme?

- Ni le-au impus americanii. Odată cu producţiile mari, ne bagă pe gât şi prostiile lor.

Mi-a promis că va plăti apariţia fotografiilor în ziare. Când am plecat, am trecut pe la secretară.

- Vii să-mi vezi filmul?

- Sigur că da! a spus.

M-am gândit s-o invit la prânz, dar nu eram prea sigur că-mi va face plăcere. Pe biroul ei erau mai multe afişe, dar nu şi cel al filmului meu. Nu am mai pierdut timpul cu ea. Nu aveam ce să-i spun.

Am sunat-o pe Despina de la un telefon public. Mi-a răspuns robotul.

- Cred că m-am îndrăgostit de tine, i-am spus.

Secretara de la laborator m-a anunţat că va fi gata în zece minute copia. Am fost satisfăcut să-mi văd afişul filmului în sala de aşteptare. Contabila şefă a venit imediat, voia să ştie dacă aveam destui bani pentru a face plata ceculuí pe care i-l semnasem până la sfârşitul lunii.

- L-am dat unuia dintre furnizori. Nu putem plăti în locul tău, pricepi?

Mă fixa din priviri, încercând să-şi dea seama dacă înţelegeam gravitatea situaţiei. Nu ştiam că cecurile puteau trece de la unul la altul.

- Văd eu ce fac ... Sper că filmul va avea succes.

- Nu-ţi fă prea multe iluzii, mi-as răspuns.

”Sigur problemele cu banii m-au epuizat, minciunile pe care am fost forţat să le spun, umilinţa la care am fost supus.”

- De ce ai făcut filmul ăsta?

Nu am ştiut ce să-i spun. A plecat, lăsându-mă cu întrebarea ei. De fapt, de ce? De ce mi-am băgat în cap că trebuia cu orice preţ să fac filme? Afişul reprezintă un pepene storcoşit. Poţi crede că a trecut o maşină peste el, fiindcă este pe o stradă. ”Dacă nu erau atâtea dificultăţi, aş mai fi văzut-o pe Despina atât de des? M-aş fi îndrăgostit de ea, dacă nu m-aş fi angajat în această aventură?” Cunoştea foarte bine lumea mică a cinematografiei greceşti, tatăl ei era producător, acum munceşte într-o companie de asigurări. Găseşte întotdeauna cuvintele pe care am nevoie să le aud.

Mi s-a dat copia cu puţin înainte de ora patru, în patru cutii cilindrice cu puţin mai mari decât roţile de bicicletă şi foarte grele.

- Cum o să mă car cu toate astea? am întrebat-o pe secretară.

Trebuia să duc copia la Metropol, un cinematograf din cartierul vecin.

- Nu vei găsi taxi la ora asta, a spus contabila. Să văd dacă este liber mutul.

Am noroc, era. A venit imediat, împingând un căruţ pe două roţi. Purta o vestă imensă, care îi ajungea până la genunchi. Se uita în gol. Dădea impresia că nu se uita la nimic.

- Mergem la Metropol? i-am spus.

- Nu te obosi să vorbeşti cu el, este şi surd, a făcut contabila.

I-a scris numele sălii pe hârtie. Am pus bobinele în căruţ şi ne-am aşternut drumului.

Mutul împingea căruţul pe stradă, în mijlocul maşinilor. Nici măcar o dată nu s-a urcat pe trotuar. Se considera mai degrabă şofer decât pieton. Praful şi gazele de eşapament făceau aerul de nerespirat. Mergeam sub un soare de plumb, care se reflecta în cutiile de film şi ne orbea. Mă gândeam

că expediția noastră ar fi putut fi mai lesne înfățișată într-un film decât într-o carte.

Ne-am întâlnit cu vânzătorul de pâine cu susan, l-am întrebat pe mut, prin gesturi, dacă voia una. Am făcut ”nu”, din cap. Mi-a arătat gura: nu avea dinți. A profitat de pauză ca să-și aprindă o țigară. Fuma Marlboro lights.

”Nu voi înțelege de ce am făcut acest film decât peste câțiva ani, într-o vară, pe malul mării, lângă un pahar de limonadă.” În taxiul care mă ducea la spital, mi-am amintit de plăcerea cu care am filmat anumite scene. Le spuneam ziariștilor că cinematografia nu mă interesa decât în măsura în care îmi dădea posibilitatea să redau situațiile comice care ar fi fost prea îndelung descrise în scris. Dar era, oare, comedie, ceea ce făcusem?

- Ai mâncat? m-a întrebat mama, deschizând alene ochii.

Am sărutat-o pe frunte, apoi m-am uitat la trifoiul din paharul de plastic de pe pervazul ferestrei. Într-un week-end am fost cu Despina la Tinos, o insulă pe care au părinții mei casă. Grădina era plină de trifoi. Despina a avut ideea de a-i aduce un fir mamei. L-a smuls cu rădăcină și l-a pus în paharul de plastic, cu puțin pământ.

Mama stătea cu spatele la fereastră.

- Mai este verde? m-a întrebat.

Îi este foarte greu să se miște, nu mai poate merge singură. Se simte mai bine, dar nu vrea să recunoască, spune că nu va mai merge ca înainte, că nu va mai ieși din spital. A fost internată în urma unei congestii cerebrale, acum câte luni? Am cunoscut-o pe Despina după ce am internat-o pe mama.

Tata stă cu ea dimineața. Pleacă după prânz și se întoarce seara.

- Ți-e sete?

- Nu, spune, fără să deschidă ochii.

”Poate că ne-a părăsit deja… Mai vorbeşte cu noi doar atât cât să nu ne dăm seama care este adevărul.” La cinci după-amiază, am ajutat-o să se ridice şi să-şi pună un halat. Era complet goală de la brâu în jos. Am aşezat-o în fotoliu.

- Ce mai face Despina?

A mişcat-o foarte tare faptul că Despina i-a adus trifoiul, chiar a zâmbit, lucru care nu i se mai întâmplase de mult timp. ”Îi datorez Despinei ultimul surâs al mamei mele.”, m-am gândit. M-a întrebat dacă mă iubea. ”Poate că da.” Deşi de mai multe ori o surprinsesem uitându-se la alţi bărbaţi. ”Nu aş fi aşa de gelos, dacă nu aş fi îndrăgostit.”

Am aşezat-o pe mama în pat după o oră. Tocmai venise şi tata. Am stropit trifoiul cu apă minerală. Le-am salutat pe asistente. Într-o noapte, m-am gândit la una dintre ele, în timp ce făceam dragoste cu Despina.

Întors acasă, am aprins ibricul şi am scos calul de jucărie pe terasă. Am început să-l ard cu lampa de sudură. Eram fericit văzând cum cad resturile de vopsea şi rugina. Auzeam rostogolindu-se din când în când obiectele din burta lui. ”Sunt de lemn”, m-am gândit. Am lucrat la el până la ora opt. Am băut un whisky - cumpărasem de curând o sticlă de Bell´s - şi mi-am pregătit baia.

Telefonul nu a sunat deloc. Am luat cu mine aparatul în baie, l-am pus pe marginea chiuvetei. M-am băgat în apă. Am încercat să închid ochii, dar nu mă puteam relaxa. Mă temeam că Despina avea să mă sune şi să mă anunţe că va întârzia sau că nu va veni. Pe când îmi făceam astfel de gânduri, a sunat telefonul. Am răspuns în silă. Greşeală. M-am simţit uşurat. Am putut să închid ochii. ” Nu ştiu dacă mama se va face bine… Nu ştiu de ce am făcut acel film … Nu ştiu dacă sunt chiar în acest apartament … Nu ştiu dacă sunt îndrăgostit.”

Mi s-a părut că am stat prea mult în apă, dar, când m-am îmbrăcat, nu era decât opt şi jumătate. Mi-am mai pus un whisky. Am remarcat praful de pe birou. ”Zilele astea trebuie să-l şterg… Şi să mă apuc din nou de scris.”

Pândeam şi cel mai mic zgomot de pe palier. Am dat whisky-ul peste cap. Aş mai fi vrut unul, dar am preferat să beau un pahar mare de apă. Când l-am băut, am auzit paşii Despinei. Emoţia care m-a cuprins a fost atât de violentă, încât toate îndoielile mele au dispărut. Am alergat la uşă. Când o deschideam, am avut ideea, de care eram sigur că era adevărată, că în pântecele calului erau creioane colorate.

Cel mai frumos gol pe care l-am văzut în viaţa mea a fost marcat de Michel Platini, din lovitură liberă, într-un meci contra Olandei. Sunt aproape sigur că era echipa Olandei: pe banda video a mai rămas ceva din culoarea portocalie, cea a echipamentului olandez. Şi nu a fost doar un şut frumos, mi se pare că aşa s-au calificat francezii la campionatul mondial de fotbal, care avea loc în anul acela în Mexic sau în Argentina. Sau, poate, în Italia. Nu contează. Dar nu aş exagera dacă aş spune că acest gol istoric mi-a schimbat viaţa.

Am văzut meciul la televizor. Nu mi-a părut rău nicio clipă că nu am mai găsit bilet în Parc des Princes, pentru că unele goluri se văd mai bine în reluare, la televizor. Am avut fericita idee de a înregistra meciul, ca şi cum aş fi presimţit că se va petrece ceva ieşit din comun. Mă uitam singur la meci, nici soţiei, nici fetelor nu le place fotbalul. Oare Michel a marcat în prima repriză? Cred, mai degrabă, că într-a doua, aş zice, chiar în ultimul sfert de oră, pentru că atmosfera era foarte încărcată, pe teren şi în tribune, aşa cum se întâmplă de obicei către finalul meciului.

Michel şi-a luat avânt. Olandezii, lipiţi unul de altul, parcă terorizaţi, formau un zid la câţiva metri înaintea lui, acoperind total poarta. La prima vedere, imposibil de marcat gol. Michel a lovit uşor mingea, dintr-o parte, parcă înfăşurând-o cu interiorul labei piciorului. I-a imprimat o mişcare de rotaţie, ca unui titirez. Nu a trimis-o spre poartă, ci spre marginea zidului. Chiar după ce a trecut de umărul ultimului fundaş olandez, mingea a început să-şi schimbe singură traiectoria, a descris o elipsă fantastică. A ajuns în plasa Olandei, ştergând stâlpul din dreapta al porţii. Am scos un asemenea strigăt, încât nevastă-mea şi fetele au venit în fugă.

- Uitaţi-vă! le-am spus. Uitaţi-vă.

Tocmai arătau golul în reluare. L-au dat de cinci ori la rând, genialul gol din lovitură liberă. Ele, idioate, nu au vrut să se uite, ci au plecat imediat, spunându-mi să nu mai fac atâta zgomot.

Comentatorii de la televizor erau în delir. Spectatorii de pe stadion erau în delir. Şi jucătorii francezi la fel, se rostogoleau pe jos, alergau în toate părţile. Cât despre olandezi, înţepeniseră.

Cu cât studiez mai mult neverosimila traiectorie a mingii, cu atât o găsesc sublimă. Îmi aducea aminte de corpul celor mai frumoase femei la cere visasem, la traiectoria planetelor pe care le studiasem odinioară la şcoală, la tablă. Lovitura liberă a lui Platini îmi aducea aminte de adolescenţă. Ea singură şi justifica toate orele pe care le petrecusem în viaţa mea uitându-mă la fotbal la televizor. Fără să ştiu, aşteptasem mereu să văd acel gol. Îmi deschidea porţile unui univers în care chiar şi geometria era seducătoare.

Am vorbit despre golul lui Michel a doua zi şi în săptămânile următoare la birou. Mulţi dintre colegii mei erau entuziasmaţi, dar nu cred că-l mai apreciase cineva ca mine. Vorbeam despre el mai bine ca oricine. Îl evocam cu fervoarea unui mistic care-şi povestește ultima viziune. Au început să-mi închidă uşa în nas.

N-am făcut o dramă din asta. Oricum, nu mă simţeam bine decât la mine acasă, când îmi puneam din nou caseta. O vedeam de zece, douăzeci de ori pe zi. Nevastă-mea şi fetele s-au săturat. Au plecat. Asta îmi convenea, pentru că nu mai puteam vorbi cu ele. Puteam, de acum, să mă uit liniştit la casetă.

Au trecut anii. Acum câteva luni, a trebuit să vând televizorul şi video-ul - de fapt, am vândut tot, mai puţin caseta, desigur, la care mă tot uit la un prieten acasă. Mă duc la el în fiecare zi, la cină. Îmi tot spun că, la un moment dat, se va sătura de mine. Dar ce mă îngrijorează cel mai tare este că, acea casetă, tot derulată, s-a cam şters. Nu-i mai recunosc nici pe Michel,

nici pe ceilalţi jucători. Nu văd decât pete, de diverse culori, care merg mai repede sau mai încet. Nici nu mai văd mingea. Lovitura liberă s-a pierdut într-o ceaţă multicoloră. Uneori am impresia că nu era decât o iluzie, că Platini nu a marcat nicicând acel gol.

Mi s-a cerut să dau definiţia unui cuvânt, fără să mi se spună acel cuvânt. Nu am ezitat nicio clipă. Cu cât o problemă este mai grea, cu atât mă bucur mai mult. Dacă mi s-ar fi dat un cuvânt, m-aş simţit prins la înghesuială, într-o capcană. Acum, când parcurg vocabularul, mă simt liber, ca purtat de un montgolfier.

Dar este montgolfier sau montgolfieră? Din punctul meu de vedere, nu are nicio importanţă. Se întâmplă destul de des ca unele cuvinte să aibă un gen într-o limbă şi alt gen în alta.

O perioadă mai mult sau mai puţin lungă de formare i-a precedat apariţia, ceea ce dovedeşte că aveam cu adevărat nevoie de acel cuvânt, numai dacă nu considerăm că, dacă ne-am lipsit atât de mult timp de serviciile sale, aceasta dovedeşte exact contrariul. De fapt, este un cuvânt ca toate cuvintele, cu bune şi cu rele, în stare să păstreze o idee sau să trădeze o semnificaţie.

Montgolfierul urcă din ce în ce mai sus. Capacitatea mea de a vorbi despre nimic mă ameţeşte uneori.

Se va învechi, din moment ce cuvinte solid ancorate în realitate ca ”veşnicie” nu mai sunt la modă şi dau azi impresia că şi-au trăit traiul. Cuvântul va renunţa la viaţa activă şi nu va mai fi vizitat decât de către vreun bătrân profesor pensionar.

Montgolfierul continuă să urce. Doar acum o clipă, mai vedeam în jurul meu zburând păsări care semănau cu accentul circumflex. Acum nu mai văd nimic, în afară de masa întunecată a vocabularului, sub mine, şi în depărtare, marea care scânteiază. Mi se pare că disting, pe malul celălalt, cuvinte din greacă. Cred că sunt nişte denumiri de insule.

Cuprins

Tata……3

Fata din Ianina ……13

Calul de jucărie ……23

Lovitura liberă a lui Platini ……32

Montgolfierul ……35